

ut habetur in Concilio Carthaginien-
si vi, et Julius papa epistola ii ad
orientales, id ex Concilio Nicæno
probant. Alii simpliciter ab Ecclesia
institutam sedem Romanam existi-
mant, sicut et alias patriarchales
sedes. Quod attribuitur Ocham in
dialogis, part. i, lib. i, c. xxiii, pro-
ut refert Suarez lib. de fide, disputa-
tion. x, section. iii, num. i. Ex bene-
ficio autem sæcularium principum
jus istud primatus emanasse quidam
senserunt, ut refert Turcremata
lib. ii de Ecclesia, capit. xxxix. Et
capite xlii id tribuit Marsilio Pa-
duano, quod existimaverit a Con-
stantino Magno initium id accepisse
propter hoc quod habetur in capite
Constantinus, xcvi distinctione
ubi decernendo sanxit episcopum
Romanum super omnes Ecclesias
orbis habere potestatem. Et ex simili
fundamento recentiore facit hunc
primatum christianæ Ecclesiæ Cal-
vinus, qui existimat episcopum
Romanum a Phoca Cæsare accepisse
primatus dignitatem in Græcos, a
Carolo autem in Germanos et
Gallos, quia id edictis suis et legi-
bus præceperunt. Et denique ad
Constantinum IV id refert Lutherus
falso fundatus in quodam testimo-
nio Platinæ in vita Benedicti II.

IX. Circa secundum vero, scilicet
de modo, quo ista conjunctio episco-
patus cum pontificatu facta est, an
scilicet aliquo jure divino, seu præ-
cepto speciali Christi; an vero ex
solo facto, et applicatione Petri,
dissensio est inter Catholicos. Qui-
dam enim tenent totum hoc ad fac-
tum Petri, et humanum jus reduci
debere. Sic Soto in iv, distinctione
xxiv, quæstion. ii, art. v. Quæ opi-
nio etiam tribuitur Paldano tractatu
de potestate papæ, artic. ii, et iv §;
Armachano lib. ii, cap. xiii, et xiv,
et in eadem inclinat magister
Bagnez 2-2, quæstion. i, artic. x,
dub. iv, in explicatione secundæ

partis tertiæ conclusionis quatenus
conjunctionem episcopatus orbis
cum episcopatu urbis de jure huma-
no esse affirmat, universalitatem
tamen episcopatus Romani suppo-
sita illa conjunctione, esse de jure
divino. Alii vero existimant etiam
conjunctionem ipsam esse factam
jure divino, et speciali præcepto
Christi, ut tenet Cano lib. vi de lo-
cis, cap. iv, et capite ultimo ad deci-
mum; Turcremata in capite Sacro-
sancta, xxi distinctione. Probabilio-
rem reputat Suarez disput. xx, sec-
tion. iii, num. x; Bellarminus libro ii
de Romano pontifice, cap. xii: Cajeta-
nus autem quem Magister Bagnez
citatur pro sententia magistri Cano;
Suarez autem pro sua in tractatu
iii de institutione Romani pontifi-
cis, cap. xiii, dicit rationem succe-
dendi Romanum pontificem in po-
testate Petri non fuisse evangelicam
institutionem, sed appropriationem
ad pontificatum Petri, firmatam
Petri morte et Christi mandato cum
dixit Petro extra urbem Romanam
egredienti: Vado Romam iterum
crucifigi.

X. Dico tamen primo: Ex insti-
tutione evangelica prout facta est a
Christo Domino ante ascensionem
suam potestas apostolica super to-
tam Ecclesiam collata Petro nulli
episcopatu determinato est alliga-
ta. Constat hoc manifeste, nam Pe-
trus aliquo tempore nullum habuit
episcopatum; nam Antiochenum
non statim habuit post ascensionem
Christi, et multo minus Romanum,
quem post Antiochenum habuit,
sed quinto post passionem Domini
anno Antiochiæ fixit sedem, ut ob-
servat Eusebius libro v historiæ,
capite xviii; et ex capite vii Acto-
rum Apostolorum colligitur Petrum
mansisse Jerosolymis, etiam post
mortem Stephani, neque alibi fi-
xisse sedem: neque Antiochiæ præ-
dicatum fuisse evangelium, nisi ab

illis qui dispersi fuerant post mor-
tem Stephani, constat Actor. xi,
versu xix, neque tunc erat episco-
pus Jerosolymorum Petrus, sed Ja-
cobus. Igitur aliquo tempore fuit in
Ecclesia summus pontificatus sibi
peculiari aliquo episcopatu, cui
alligaretur.

XI. Dico secundo: De facto nullus
successit Petro in potestate aposto-
lica supra totam Ecclesiam sine
aliquo determinato episcopatu; et
hoc est de fide. Hæc conclusio est
manifesta, quia si talis esset succes-
sor deberet agnosci ab Ecclesia,
et ei esse manifestus; nullibi autem
Ecclesia agnovit tamquam succes-
sorem Petri in auctoritate apostolica
aliquem, qui non esset episcopus
Romanus, ergo de facto nullus fuit
successor Petri in apostolatus potes-
tate sine aliquo determinato episco-
pato. Quod vero id sit de fide mani-
festum est ex definitionibus Eccle-
siæ, quibus successorem Petri in
universali potestate determinat esse
episcopum Romanum ut supra vi-
dimus ex Concilio Florentino, et sta-
tim amplius ostendemus ex tradi-
tione. Et ex eadem Ecclesiæ defini-
tione constat non posse dari duos
supremos pontifices, unus qui ha-
beat episcopatum determinatum,
alter qui non habeat, cum Ecclesia
non habeat nisi unum supremum
caput, ut ostendimus articulo præ-
cedenti; ergo.

XII. Dico tertio: Et si probabile
sit ex aliquo mandato revelatione
sufficienti ad inducendum jus di-
vinum, Petrum conjunxisse pontifi-
catum Ecclesiæ episcopatu urbis,
non tamen est certum eam conjunc-
tionem esse de jure divino. Prima
pars fundatur in pluribus dictis
sanctorum, qui quamdam videntur
efficere traditionem, qui dicunt
Petrum ex jussione Domini Romam
venisse, et ibi fundasse Ecclesiam:
nam in primis Marcellus papa epis-

tola secunda, et habetur in capite
Rogamus xxiv, quæstione prima
dicit Petrum ex jussione Domini
transtulisse sedem Antiochiæ Ro-
mam: suffragatur etiam Innocen-
tius III in capite Per venerabilem
qui filii sint legitimi, ubi inquit lo-
cus quem elegit Dominus apostolica
sedes esse dignoscitur. Et adducit
illam historiam quod egredienti
Petro ex urbe Christus occurrit, et
Romam avocavit, quam historiam
attingit etiam Ambrosius oratione
contra Auxentium, lib. v Apostolo-
rum, epistola xxxii, et Athanasius in
apologia pro sua fuga, et Hege-
sippus de excidio Jerosolymitano,
capite ii. Favet Lateranense Conci-
lium sub Innocentio III, cap. v, dum
inquit: « Romana Ecclesia dispo-
nente Domino super alias omnes or-
dinariæ potestatis obtinet principa-
tum: » et Eusebius papa in epistola
iii: « Benedictus Dominus Deus
noster, qui per misericordiam suam
Romanam Ecclesiam Beati Petri
Apostoli sacerdotio dicavit: » et in
capite Sacrosancta, xxii distinctio-
ne inquit Analetus papa: « Quod
Romana Ecclesia non ab Apostolis,
sed ab ipso Domino, et Salvatore
nostro primatum obtinuit: » et Ni-
colaus I in epistola ad Michaelem
imperatorem, et refertur citata dis-
tinctione, capite Omnes inquit: « Non
quælibet terrena sententia, sed illud
verbum per quod constructum est cœ-
lum, et terra Romanam fundavit Ec-
clesiam. » Et plures similes locutio-
nes in aliis sanctis, et pontificum
auctoritatibus inveniuntur, quamvis
multæ non loquantur de jure appli-
cationis, quo alligata, et applicata
sunt ista duo, sed de jure potestatis,
quo episcopus Romanus supposita
illa applicatione est super omnes Ec-
clesias, quia talis potestas a Deo insti-
tuta est. Et ratio esse potest princi-
palis, quia alias posset Ecclesia,
vel aliquis summus pontifex separa-

re ista duo officia, seu potestates, scilicet pontificatus, et episcopatus, et consequenter posset per Ecclesiam aliquis subtrahi a jurisdictione pontificis Romani privando illam sedem summo pontificatu, quod est omnino absurdum, et videtur esse contra determinationem supra relatum Bonifacii VIII, in extravaganti Unam sanctam, in qua determinat esse de necessitate salutis, quod omnis humana creatura subsit Romano pontifici. Reliqua vero argumenta potius probant esse de fide successionem Petri esse de facto in episcopatu Romano, quam esse de jure divino factam istam unionem, et applicationem, hæc enim sunt valde diversa.

XIII. Secunda vero pars probatur; tum, quia illa sententia est multorum catholicorum (ut vidimus) nec opposita majori censura quam probabilitatis a suis auctoribus asseritur; tum etiam, quia non est sufficiens fundamentum hujus divini juris de applicatione pontificatus ad episcopatum urbis, nec enim auctores oppositi proferunt aliud Christi oraculum nisi illud quod Petro dixit: Venio Romam iterum crucifigi. Ex hoc autem non colligitur Christum elegisse Romam, ut in illo episcopatu esset summus pontificatus, sed elegisse Romam, ut in ea Petrus martyrio coronaretur; hoc enim solum illis verbis Domini significavit. Unde cum multo tempore ante Petrus Romæ sedisset, non poterat ex vi illorum verborum fundari illa Ecclesia pro summo pontificatu. Neque Innocentius III, in citato capite Per venerabilem illa historia utitur ad præcise probandum de jure divino illam conjectionem factam esse, sed quod per illa verba voluit Dominus revocare Petrum ad locum, quem elegerat, unde supponit jam ante Dominum elegisse Romam pro ponti-

ficatu. Sed hæc electio non cogit, ut dicamus id fuisse jure aliquo divino speciali factum, sed loquitur pontifex eo more, quo omnes pontifices Romani modo in suis litteris se divina providentia, et electione assumptos ad pontificiam dignitatem dicunt, et tamen constat applicationem pontificatus ad hanc determinatam personam non fieri de jure divino, sed mediante electione humana. Et hoc sensu intelligi commode possunt reliquæ auctoritates, quæ insinuant ex jussione Domini Romanam Ecclesiam accepisse primatum, et translatum esse ab Antiochena ad Romanam: vel loquuntur non de ipsa applicatione utriusque potestatis, sed de ipsa ratione primatus secundum se supposita applicatione.

XIV. Postremo videtur non esse de jure divino hanc applicationem, quia alias si Romana civitas funditus extingueretur, sicut plerique auctores, et patres existimant eventendam tempore antichristi, ita quod periret tunc episcopatus illius urbis, hoc ipso non subsisteret summus Ecclesiæ pontificatus, quia jure divino esset applicatus illi urbi et sic ejus episcopatu extincto tolleretur ratio pontificatus, quia jure divino esset applicatus illi urbi, et sic ejus episcopatu extincto tolleretur ratio pontificatus, quod tamen dici non potest, quia sicut Ecclesia manebit etiam post antichristum, usque ad consummationem sæculi, ita et supremum caput Ecclesiæ; ergo saltem tunc erit separandum ab episcopatu Romano, et consequenter non est de jure divino ei alligatus universaliter loquendo.

XV. Dico quarto: Episcopum Romanum habere de facto conjunctam sibi potestatem universalem Ecclesiæ est de fide, licet applicatio ipsa non fuerit facta jure divino. Itaque sive ex speciali jussione Do-

mini, sive ex solo facto Petri illa conjunctio facta sit, est tamen de fide illam de factodari, et summum pontificatum determinate esse illi annexum. In quo differt successio aliorum episcopatum et Romani, quia de aliis non est de fide quod succedant Apostolis, licet ex historiis id habeatur; in episcopatu vero Romano est de fide quod succedat Petro, quidquid sit an de jure divino ista conjunctio facta sit. Est enim longe diversum aliquid esse de fide, vel esse de jure divino: de fide enim est quidquid est revelatum a Deo, non tamen est de jure divino quidquid est revelatum a Deo licet sit de jure divino quod nos illud credamus; est enim de fide Petrum negasse Christum, et David commisisse adulterium, non tamen id est de jure divino. Sic ergo esse conjunctam de facto supremam auctoritatem apostolicam episcopatu Romano est de fide, quidquid sit an illa conjunctio jure divino, id est, ex speciali ordinatione, et lege Christi facta sit, sive non. Et quod sit de fide fundatur in traditione Ecclesiæ, et definitionibus Conciliorum, et pontificum, contineturque implicite in Scriptura, tum in communi, quia Christus Dominus potestatem supremam Petro tradidit pro se, et successoribus, ut ostendimus jam in hoc articulo, unde ibi implicite continetur applicatio, et conjunctio illius potestatis cum successione illius, quæ de facto futura erat et Christus præsciebat, atque adeo in illis verbis eam sine dubio intelligere volebat, et ideo Ecclesia viso facto Petri habuit sufficiens fundamentum, ut ex illis verbis Christi Domini talem successionem, quæ nunc est, inclusam intelligeret. Tum in speciali juvat satis locus ille i Petri v: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta*, nam per Babylonem Romam intelligi commu-

niter interpretes affirmant (quidquid hæretici negent) et expresse Eusebius ii historiæ, capite xiv, et Hieronymus de scriptoribus ecclesiasticis in Marco. Nec enim de alia Babylone intelligi potest ubi Petrus non fuit, et in Scriptura per Babylonem Romam intelligi constat ex Apocalypsis xvii, ubi mulier habens capita septem vocatur Babylonia magna; et de illa dicitur septem capita, quæ septem montes sunt super quos mulier sedet, quod Romæ tantum convenire, etiam pueris notum est. Unde et Tertullianus contra Judæos, cap. xc et iii contra Marcionem, cap. xiii: « Babylonia, inquit, apud Joannem nostrum Romanæ urbis figuram portat. » De hac ergo dicit Petrus salutem vos Ecclesia quæ est Romæ coelecta, legendum est enim coelecta, non collecta ut modo emendatum est in bibliis correctis, et colligitur ex loco Eusebii supra citato qui referens verba Petri, sic illa scribit: *Salutat vos Ecclesiæ nostræ electionis consors, quæ est Babylonia*: et Cajetanus explicans hæc verba i Petri v in Babylone collecta, id est, sibi electa: significat ergo Petrus Ecclesiam Romanam electam esse a se, et consortem esse electionis suæ, quod referri non potest nisi ad designationem successionis suæ.

XVI. Traditio autem Ecclesiæ ab ipsis Apostolis sufficienter declarat eandem veritatem. Sumitur autem hæc traditio primo ab ipsis Romanis pontificibus, qui variis epistolis hanc successionem declararunt non contradicente Ecclesia, neque aliis episcopis, sed eis obedientibus. Videri possunt plures apud Suarez, libro iii contra regem Angliæ, capite xv, et apud Bellarminum libro ii de Romano pontifice, capite xiv, et apud magistrum Cano libro vi de locis per totum: et latissime fasciculus aureus de primatu Petri

editus a Thoma Ramon, et in Antonio Augustino libro primo de pontifice maximo in prima parte sui epitome juris. Specialiter videri potest locus D. Clementis papæ in epistola ad Jacobum fratrem Domini in tomo primo Conciliorum, ubi ipsam resignationem, et designationem Petri narrat, qua summum pontificatum Petrus Clementi tradidit: « Clementem, inquit, hunc episcopum vobis ordino, cui soli meæ prædicationis, et doctrinæ cathedram credo: » et infra: « Propter quod ipsi trado a Domino mihi traditam potestatem ligandi, atque solvendi, ut de omnibus quibuscumque decreverit in terris, hoc decretum sit et in cœlis. » Videri potest epistola Anacleti papæ ad episcopos Italiæ, et epistola III ejusdem; epistola Lucii papæ ad episcopos Galliæ, et Hispaniæ; Marcelli papæ ad episcopos Antiochenæ provinciæ; epistola Ægyptiorum episcoporum ad Marcum papam; epistola prima Julii papæ; epistola Athanasii ac Ægyptiorum episcoporum ad Liberium, et alia ad Felicem II; epistola Damasi tertia ad Stephanum, et Concilia Africæ, quæ omnes epistolæ habentur tomo primo Conciliorum. Est autem frivola hæreticorum responsio has epistolas esse supposititias, et recentes, nam ab antiquissimis temporibus mentio habetur epistolarum istorum pontificum, eas enim observari jubet, et recipi Gelasius papa in capite Sancta Romana, xv distinctione et Ruffinus præfatione in libros recognitionum Clementis meminit epistolæ Clementis ad Jacobum, et Gratianus plura ex epistolis illorum pontificum in decretis suis collegit, et longe ante ipsum Isidorus quidam mercator, seu peccator collectionem canonum fecit ex epistolis istis antiquissimorum pontificum, de cujus tamen censura

videndus est doctissimus vir Antonius Augustinus in secunda parte sui epitomes juris agens de collectoribus canonum, capite XIX.

XVII. Firmatur eadem traditio ex sanctis patribus præsertim illis, qui continuatam seriem successionis pontificum in cathedra Petri tamquam in apostolica sede, et auctoritate tradiderunt. Præcipui autem sunt S. Irenæus libro III contra hæreses, cap. III; S. Epiphanius hæresi XXVII, circa finem; Augustinus epistola CLXV; Hieronymus libro de scriptoribus ecclesiasticis in Clemente; et Optatus Milevitanus libro II contra Parmenam: videatur Cyprianus cujus sæpe verba retulimus unitatem Ecclesiæ ad cathedram, Petri, quæ Romæ est deferentis, præcipue epistola XL et XLV et LV, et aliis; S. Leo papa sermone primo de natali Apostolorum et sermone II et III suæ assumptionis, passimque in epistolis suis; et S. Gregorius papa super Psalmum V pœnitentialem, ad illa verba: *Qui laudabant me adversum me jurabant*; Nicolaus I, præsertim in epistola VIII ad Michaellem imperatorem, et alii quæ habentur tertio tomo Conciliorum; S. Prosper libro II de vocatione gentium, et libro de ingratis, cap. II; Fulgentius libro de incarnatione et gratia, cap. XI; Bernardus libro III de consideratione ad Eugenium, et alii posteriores patres sine ulla controversia.

XVIII. Ex Conciliis eadem firmatur traditio, et quidem efficacissime, nam cum in Conciliis episcopi totam Ecclesiam repræsentent, si ipsi fatentur primatum hunc Romani pontificis, manifestum signum est non ab ipsis assumi hunc honorem, qui a tota Ecclesia recognoscitur. Concilium Nicænum in canone sexto, prout iste canon relatus est in actis XVI Concilii Chalcedonensis inquit, quod Ecclesia Roma-

na semper primatum tenuit. In eodem etiam in Concilio Chalcedonensi passim vocatur S. Leo papa universalis Ecclesiæ pontifex, ut actione I, II et III. Citat etiam S. Thomas opusculo primo §. Similis autem canonem Concilii, quod non nominat, et videtur fuisse Concilium Chalcedonense, ut annotat Surius in fine lectione XV ejusdem Concilii, ubi sic dicitur: « Venemur secundum Scripturas, et canonum definitionem sanctissimum antiquæ Romæ episcopum primum esse, et maximum episcoporum omnium. » Unde inadvertenter dixit Suarez libro III contra regem Angliæ, cap. XVI, hanc auctoritatem in D. Thoma non inveniri. Item in sexta Synodo generali in sermone ad imperatorem vocatur Agatho papa summus pontifex, et principis Apostolorum successor. Similiter in septima Synodo actione II recipitur, et probatur epistola Adriani I ad Tarasium, in qua sedes Romani pontificis totius orbis terrarum primatum tenere, et omnium Ecclesiarum caput esse dicitur. Et in Concilio Lateranensi sub Innocentio III, cap. V: « Romana, inquit, Ecclesia disponente Domino super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum; utpote mater omnium Christi fidelium, et magistra. » Denique Florentinum in litteris unionis, idem asserit, ut supra in principio articuli retulimus.

XIX. Ultimo constat hæc traditio ex ipsamet Ecclesia perpetuo agnoscente universalem primatum Romani episcopi super omnem Ecclesiam in ipso exercitio, et in omnibus actionibus, quæ universalitatem ejus primatus testificantur, scilicet quia ad ipsum appellatur ab omni Ecclesia, et ab omni episcopo et in majoribus, et difficilioribus causis totius Ecclesiæ consulitur Romana sedes. Item jurisdictio in

totam Ecclesiam quatenus leges episcopi Romani ad omnem Ecclesiam extenduntur: item confirmatio Synodorum etiam generalium: item creatio episcoporum, aut depositio etiam patriarcharum: octo enim Constantinopolitanos fuisse depositos a Romanis pontificibus numerat Nicolaus I epistola ad Michaellem imperatorem, eorumque potestatem plus aut minus limitare, vel extendere: item potestas coercendi, et puniendi quæcumque membra Ecclesiæ, etiam supremos principes: nam etiam ab antiquis temporibus Innocentius I excommunicavit Arcadium imperatorem extra episcopatum Romanum consistentem, ut videre est in epistola XVII Innocentii, tomo primo Conciliorum, et multi alii pontifices excommunicaverunt imperatores, et privaverunt imperio. De his autem omnibus agemus infra tractando in speciali de potestata papæ.

XX. Ad rationem vero dubitandi supra allatam circa istam difficultatem respondetur alligationem, seu conjunctionem pontificatus orbis cum episcopatu urbis constare ex ipso facto Petri, ut ostensum est, et probabiliter ex Christi jussione, et præcepto sicut vidimus, quod voluntas Petri Ecclesiæ significata est; tum, in ipso exercitio, ut ex traditionibus allatis constat, aliisque probationibus; tum, in illis verbis Clementis, qui illam voluntatem et traditionem Petri factam esse significat; tum, ex definitionibus Conciliorum, et Ecclesiæ receptione. Quod vero additur de episcopatu Antiocheno, quem prius habuit Petrus respondetur, quod illum non habuit firmando ibi sedem absolute, sed ad tempus, quia adhuc in vita sua illum dereliquit, et successorem in eo designavit, scilicet Evodium, et alibi, id est, Romæ fixit sedem, nec eam amplius mutavit, ut ex al-